

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 98/07-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. novembra 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť B. M. - B., N., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 283/03 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo B. M. - B., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 283/03 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 283/03 p r i k a z u j e k o n ať bez zbytočných prietáhov.

3. B. M. - B., p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť B. M. - B., trovy konania v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. J. K., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 98/07-09 zo 17. apríla 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť B. M. - B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 283/03.

Predsedička okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadrila k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 2164/06 doručeným ústavnému súdu 15. októbra 2007, v ktorom okrem iného uviedla:

„... vo veci 29 Cb 283/2003 bol návrh na začatie konania doručený tunajšiemu súdu doručený dňa 14. 07. 2003. Uznesením č. k. 29 Cb 283/2003 - 13 zo dňa 25. 02. 2005 súd konanie o zaplata istiny 100.000,- Sk zastavil.

Dňa 18. 04. 2005 bol doručený súdu návrh na zmenu petitu návrhu. Súdna tajomníčka dňa 19. 04. 2005 dala pokyn kancelárii na doručenie výzvy na zaplataenie súdneho poplatku navrhovateľovi. Podľa záznamu o zaplataení bol poplatok uhradený dňa 17. 06. 2005. Dňa 10.08.2005 bol doručovaný návrh na vyjadrenie odporcovi.

Vyjadrenie odporcu bolo doručené súdu dňa 27. 10. 2005. Uznesením č. k. 29 Cb

283/2003 - 44 zo dňa 10. 04. 2006 právoplatným dňa 29. 05. 2006 súd pripustil zmenu petitu návrhu. Vec bola dňa 16. 06 2006 predložená zákonnej sudkyňi na ďalší procesný postup. Konajúca sudkyňa dňa 06. 10. 2006 vyzvala odporcu na doloženie dokladov do súdneho spisu. Odporca k dnešnému dňu na výzvu nereagoval.

Právna vec sp. zn. 29 Cb 283/2003 bola rozvrhom práce na rok 2007 pridelená zákonnej sudkyňi Mgr. N. K. pridelená dňa 01. 01. 2007. Dňa 30. 03. 2007 zákonná sudkyňa vytýčila vo veci termín pojednávania na deň 13. 09. 2007, vo veci bolo rozhodnuté rozsudkom. “

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa úkonov okresného súdu zistil z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z previerky súdneho spisu sp. zn. 29 Cb 283/03, ktorý mu bol doručený 15. októbra 2007, aj ústavný súd.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (napr. IV. ÚS 59/03), pričom „tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (I. ÚS 76/03, II. ÚS 157/02). K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (napr. III. ÚS 127/03).

Preto je základnou povinnosťou súdu a sudcu zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci (1), správanie účastníka (2) a postup súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci a jej význam pre sťažovateľa.

1. Predmetom konania vedeného okresným súdom je nárok sťažovateľa na zaplatenie poistného plnenia v dôsledku poistnej udalosti. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania nie sú právne zložité a tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktorá môže využívať rozsiahlu stabilizovanú judikatúru. Skutková zložitosť prípadu sa nedá posúdiť, pretože okresný súd zatiaľ nevykonal žiadne dokazovanie, ktoré by poukázalo na komplikované zisťovanie skutkového stavu.

2. Ďalším kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd zo spisu okresného súdu nezistil také okolnosti, na základe ktorých by bolo možné konštatovať, že sťažovateľ prispel k predĺženiu konania v predmetnej veci, hoci pri podaní žaloby nezaplatil súdny poplatok, čím si nesplnil poplatkovú povinnosť podľa § 5 ods. 1 písm. a) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, ktorá mu vznikla

v zmysle citovaného ustanovenia podaním žaloby. Súdny poplatok však sťažovateľ uhradil ihneď po výzve okresného súdu. Ani okresný súd nemal k správaniu sťažovateľa námietky.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, bol postup okresného súdu. Zo spisu okresného súdu vyplýva, že okresný súd bol nečinný už na začiatku konania, t. j. od podania žaloby (14. júla 2003) až do 25. februára 2005, keď konanie v časti zastavil a vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku (nečinnosť viac ako 19 mesiacov), a takisto od 10. augusta 2005, keď zaslal žalobu na vyjadrenie žalovanej, až do 10. apríla 2006, keď pripustil zmenu petitu žaloby (nečinnosť 8 mesiacov). Aj od tejto doby bol okresný súd nečinný ďalších 15 mesiacov a hoci 13. septembra 2007 (už pol roka po prijatí sťažnosti na ústavnom súde) vo veci meritórne rozhodol, jeho rozhodnutie do 15. októbra 2007, keď bol spis okresného súdu doručený ústavnému súdu, nenadobudlo právoplatnosť.

Vzhľadom na uvedené okolnosti ústavný súd konštatuje, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 283/03 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv a slobôd vzniklo nečinnosťou, môže ústavný súd prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

III.

Vzhľadom na rozhodnutie, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu vo veci sp. zn. 29 Cb 283/03 konať bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 50 000 Sk a svoju žiadosť odôvodnil v sťažnosti.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Pri určení jeho výšky ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ktorá predstavuje viac ako štyri roky, berúc do úvahy to, že konanie nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, považoval ústavný súd podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde za primerané priznať sťažovateľovi sumu 30 000 Sk. Vo zvyšnej časti preto jeho žiadosti nevyhoveli.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. K.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 17 822 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 2 970 Sk (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 178 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada trov konania predstavuje celkovú sumu 6 296 Sk tak, ako je to uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. novembra 2007